

V&L

Selectiebesluit archeologie Breda, Klokkenberg

	Naam	Afdeling/bedrijf	Datum	Paraaf
Aanvrager	C.T.A.H. den Bieman	Landgoed de Klokkenberg De Vitalis WoonZorg Groep Galderseweg 81 4836 AE Breda		
Opsteller(s)	Erik Peters	Bureau Cultureel Erfgoed, Ruimtelijke Ontwikkeling	16-09-2009	
Controle BCE	Johan Hendriks	Bureau Cultureel Erfgoed, Ruimtelijke Ontwikkeling	30-09-2009	

1. Inleiding

De voorgenomen herinrichting van het oude ziekenhuiscomplex tot zorgwoningen binnen het plangebied Klokenberg te Breda vormde in november 2008 de aanleiding voor een archeologisch vooronderzoek naar het mogelijk voorkomen van archeologische waarden in de ondergrond. Door Onderzoeks- en Adviesbureau voor Bouwhistorie, Archeologi, Architectuur- en cultuurhistorie (BAAC bv) is een inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven uitgevoerd.

1.1 Het plangebied

Het plangebied ligt ten zuiden van het centrum van Breda in het dal van de rivier de Mark. Het plangebied wordt begrensd door de Galderseweg (w) en het Schuitpad (o). Het gehele terrein beslaat 4 ha, het plangebied dat nu archeologisch onderzocht is beslaat circa 70.000 m² (inclusief bebouwing).

1.2 Aard van de bedreiging

Op het terrein van de Klokenberg wordt een deel van de huidige gebouwen behouden vanwege de monumentale status. Een ander deel van de gebouwen wordt gesloopt en er is nieuwbouw gepland. Als gevolg van de nieuwbouwplannen worden de in de bodem aanwezige archeologische resten verstoord dan wel vernietigd.

2. Archeologisch onderzoek

Door BAAC bv is in het plangebied een inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven uitgevoerd om inzicht te verkrijgen in de aanwezigheid en aard van eventuele archeologische relicten. Op basis van dit onderzoek wordt door het bevoegd gezag, de gemeente Breda, besloten of verder (voor)onderzoek op de onderzoekslocatie noodzakelijk en verantwoord is. Dit zogenaamde selectiebesluit wordt hier nader beschreven.

2.1 Vooronderzoek

Doel van het archeologisch onderzoek is om op een snelle en betrouwbare wijze inzicht te krijgen in de aanwezigheid van archeologische relicten in het plangebied. Het archeologisch onderzoek bestond uit een waarderend onderzoek van het onderzoeksgebied, waarbij onder andere de aard, de omvang en de datering van de aanwezige sporen wordt vastgesteld. In het plangebied zijn negen werkputten aangelegd, waarvan vier in het oostelijk terrein en vijf in het westelijk van het terrein (kaartbijlage 2). In verband met de omstandigheden in het veld (aanwezigheid monumentale bomen, kabels en leidingen en drassigheid bodem) zijn verschillende werkputten verkort of in verschillende delen aangelegd. Twee geplande werkputten in het westelijk terrein worden in een latere fase aangelegd. Uiteindelijk is in overleg met het bevoegd gezag in totaal 912 m² onderzocht, dit is minder dan de geplande 2040 m² (programma van eisen 2008/27).

2.2 Resultaten onderzoek

Tijdens het onderzoek bleek het oostelijk deel van het terrein volledig verstoord is. Hier zijn geen archeologische sporen of vondsten aangetroffen (kaartbijlage 3). In het westelijk deel van het plangebied (ter hoogte van de sport- en recreatievelden) is de bodem nog deels in tact. Er zijn ploeg- en spitsporen, perceleringsgreppels en (paal)kuilen aangetroffen met een (sub) recente datering. Uit de paalsporen kunnen geen gebouwstructuren worden herleid. Er is alleen tijdens de aanleg van de werkputten 20ste eeuwse vondstmateriaal aangetroffen, dit is niet verzameld. Er zijn geen bewoningssporen aangetroffen.

2.3 Waardering van de aangetroffen vindplaatsen

De waardering van het onderzoeksterrein is conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA 3.1) uitgevoerd op basis van het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek. Hierbij is naar verschillende zaken gekeken, zoals de gaafheid van de vindplaats, de conservering van de sporen en het vondstmateriaal, de zeldzaamheid van hetgeen is aangetroffen etc.

Archeologische waarderingstabel Klokkenberg te Breda				
Waarden	Criteria	Scores		
		Hoog	Midden	Laag
Beleving	Schoonheid	N.v.t.		
	Herinneringswaarde	N.v.t.		
Fysieke kwaliteit	Gaafheid	3		
	Conservering		2	
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid			1
	Informatiewaarde			1
	Ensemblewaarde			1
	Representativiteit	n.v.t.		

Er is een archeologische vindplaats aangetroffen, maar er is geen relatie met een historische gebeurtenis. Hierdoor zijn de aspecten schoonheid en herinneringswaarde niet van toepassing. De fysieke kwaliteit van de aangetroffen sporen is redelijk tot goed. De gaafheid van de archeologische sporen is goed. De sporen zijn redelijk geconserveerd. Er is echter geen vondstmateriaal aangetroffen. Voor het oostelijk deel van het plangebied zijn door de recente verstoringen geen archeologische sporen bewaard gebleven. Op de onderdelen van inhoudelijke kwaliteit wordt laag gescoord. Verkavelingsporen, spitsporen en losse paalkuilen uit de nieuwe tijd zijn niet zeldzaam voor de omgeving Breda. De (sub)recente sporen leveren weinig informatie op over hoe het gebied in het verleden is ingedeeld en gebruikt. Hierdoor scoort de informatiewaardelaag. Er is tevens geen ensemblewaarde met ander onderzoeken in de omgeving, waardoor op dit onderdeel laag wordt gescoord.

Op basis van de archeologische waardering wordt het plangebied als niet behoudenswaardig gewaardeerd door Bureau Cultureel Erfgoed, gemeente Breda. Geadviseerd wordt om het oostelijk deel van plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkelingen. Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn echter twee van de geplande werkputten niet aangelegd, juist in het deel waar een grotendeels intact bodemprofiel is aangetroffen. Het is dan ook aan te raden bij een volgende fase de resterende werkputten alsnog in het westelijke deel aan te leggen wanneer hier bodemverstorende werkzaamheden gaan plaatsvinden. De locatie van de werkputten zoals gepland in het programma van eisen 2008-25 kan eventueel aangepast worden wanneer bekend is waar de nieuwbouw komt.

3. Besluit gemeente Breda

In het archeologisch plangebied Landgoed de Klokkenberg in de gemeente Breda zijn archeologische sporen aangetroffen tijdens het inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven. In het oostelijk deel van het plangebied blijkt de bodem ernstig verstoord te zijn. Dit deel van het terrein wordt vrijgegeven voor toekomstige ontwikkelingen. In het westelijk deel is een grotendeels intact bodemprofiel aangetroffen met archeologische sporen die in principe niet behoudenswaardig worden gewaardeerd. Omdat er echter sprake is van een intact bodemprofiel en er niet voldoende oppervlakte is onderzocht, wordt dit deel van het plangebied niet vrijgegeven voor toekomstige ontwikkelingen (kaartbijlage 3). **Voor het westelijk deel is nader archeologisch onderzoek binnen het onderzochte plangebied nodig.**

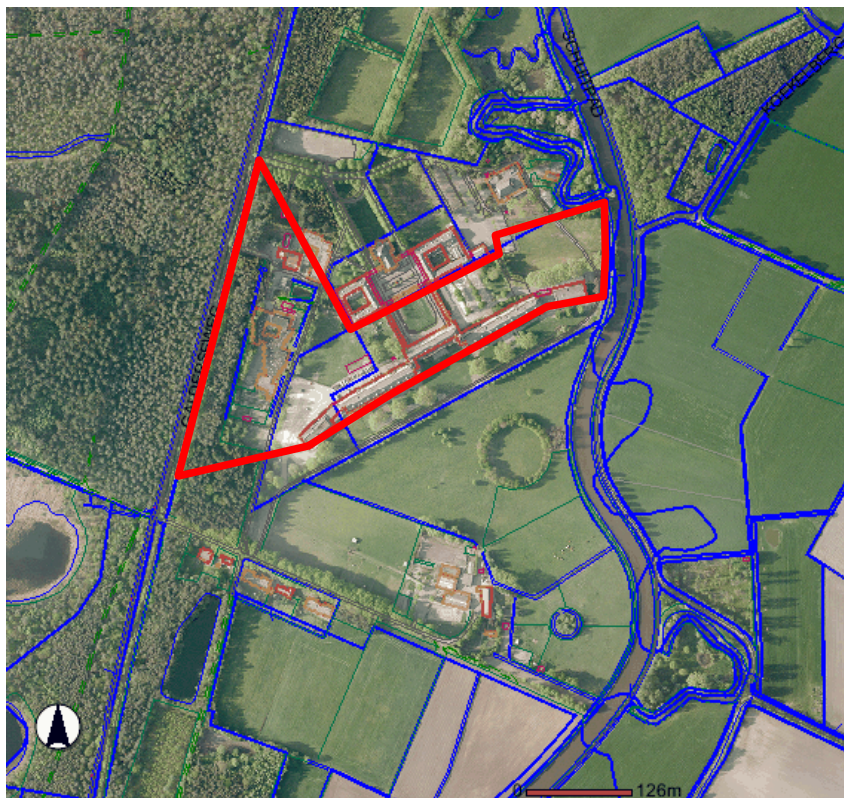
De directe omgeving van het plangebied kent onverminderd een hoge archeologische verwachting en dient bij voorgenomen bodemingrepen archeologisch onderzocht te worden. Tot slot merken we op dat dit archeologisch onderzoek geen 100 % garantie geeft dat er geen archeologische vindplaatsen aanwezig zijn. Wanneer er bij het ontgraven van het terrein toch nog archeologische sporen aan het licht komen, dienen deze volgens de Monumentenwet 1988 binnen drie dagen te worden gemeld bij het Bureau Cultureel Erfgoed van de gemeente Breda.

Literatuur

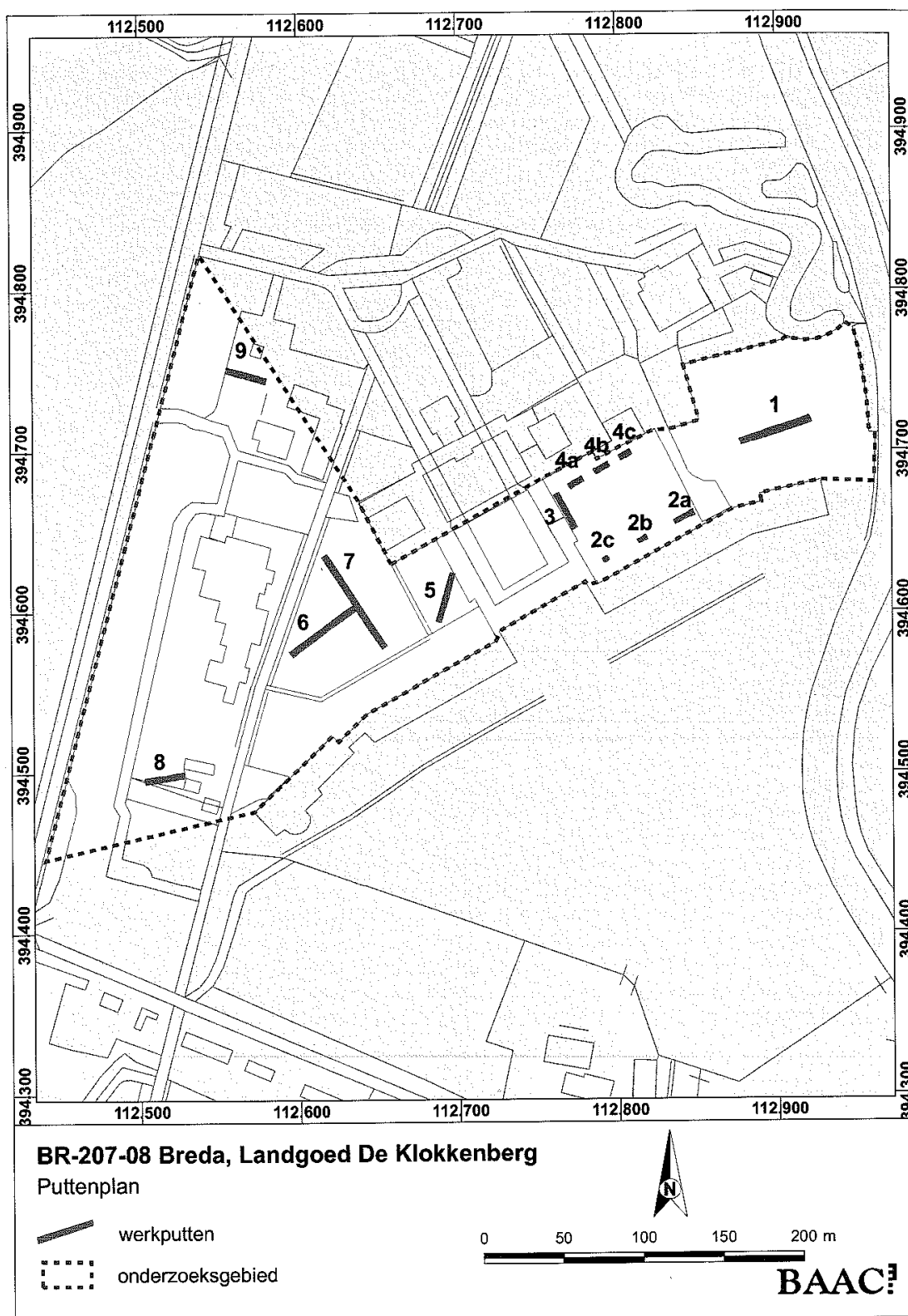
Mousch, R.G. van, N.J. Krekelbergh, 2009. *Breda Landgoed de Klokkenberg. Inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven*, (Archeologische rapporten Breda 102), 's-Hertogenbosch.

Kaptein, I., 2008. Programma van Eisen Breda Landgoed de Klokkenberg Inventariserend Veldonderzoek-Proefsleuven Gemeente Breda (Programma van Eisen 2008-27), Breda.

Kaartbijlage 1: Luchtfoto (2008) van het plangebied Landgoed de Klokkerberg te Breda (plangebied in rood aangegeven)

Kaartbijlage 2: Overzicht proefsleuven Landgoed de Klokkenberg Breda

Kaartbijlage 3: Overzicht van de verstoringen in het oostelijk deel van het plangebied en de locatie van het grotendeels intacte bodemprofiel ter hoogte van de sport- en recreatievelden.

